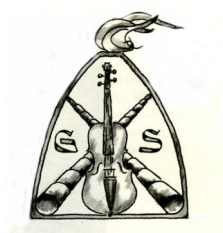

GESTRIKE

Resonans

Nr 2– 2010 Medlemsblad för Gästriklands Spelmansförbund

Foto: okänd

En spelman fattas oss.

Jon Aakre som vi vill minnas honom. Mitt i spelet klurandes på en god historia. Alltid givande....

Ordförandens ruta

En tung start på 2010 har det varit med alltför många dödsfall i spelmansleden och bland vänner. Mannen med de goda historierna, de fina låtarna och med kanotpaddeln i högsta hugg, Jon Aakre har gått bort efter lång sjukdom. Han fattas oss. Det gör även sandvikenfödde Järvsöbon Jonas Olsson som hastigt avled på arbetet en eftermiddag i mars endast 45 år gammal. Han började spela för Per Börjesson i Musikskolan och utvecklades sedan till den inspiratör och stora spelman/musikant som han var. Han fattas oss också. Inte minst GUFs nya uppsättning ungdomar från länet som bara hann träffa Jonas 4 ggr. GUF lever dock vidare med Staffan Jonsson och ytterligare någon ledare.

Med ljuset och solskenet som kommit igen så bör man dock gå vidare och ta vara på varandra och de stunder vi har tillsammans. Ha kul med musiken och spela så det ryker ! Det blir många tillfällen i sommar, som vanligt, se kalendarier.

Den inspirerande speldagen och GSFs årsmöte på Västerbergs FHS blev lyckad. Vi var bortåt 30 personer på plats. Förhoppningsvis åkte alla hem med nya tankar, låtar och funderingar. Det är i alla fall meningen. Tänka lika som förr och spela lika som alltid kommer man inte långt med. Förändra, förnya, prova annat och andra sätt att göra något (ex spela) är det mest fruktbara. Många små förändringar och små utvecklingar blir över tid saker som märks. Börja nu.

Lyssna gärna på radio på datorn. Ex ligger folkmusikgalan 23 april ute i en hel månad på nätet att lyssna på i P2.

Se nedan ny stymedl i GSF: Göran Hed !

eder Michael

KOLLA PÅ HEMSIDORNA

www.gastriklandsspelmansforbund.se

spara som GSF

Gästrik Låtverkstad <http://web.telia.com/~u83814773> Spara som Gästrik Låtverkstad

GSFs PG 542598-8 VUXENMEDLEM:200 KR, UNGDOM UPP TILL 20 ÅR: 100 KR. UNGDOMSFONDEN PG 249888-9 VÄLKOMNAR BIDRAG !

ORDFÖRANDE:

Michael Müller Hjortstigen 8 80642 Gävle 026-519450 michael.muller@telia.com

KASSÖR:

Bertil Månsson Lindesnäsv.11 C 80628 Gävle 026-197880 berman@telia.com

SEKRETERARE:

Bertil Ridal Skolgatan 39 80645 Gävle 026-182987 kob.ridal@gavlenet.se

LEDAMÖTER:

Göran Hed Åkerbärsv. 15, 80637 Gävle 026-164037 goran.hed@gmail.com

Lena Brunk Jonasas, Krattev 3, 81396 Torsåker 0290-45105 sten.brunk@telia.com

lana.brunk@hofors.se

Maria Tromark Sandslingan 15 81152 Sandviken 026-254208 mtromark@hotmail.com

Henrik Norell Haggbacken 4 81631 Ockelbo 070-2575759 henrik.norell@gavlenet.se

SUPPLEANTER:

Sara Fridholm Bergbyv. 68 81396 Torsåker 0290-40825 sara.fridholm@gmail.com

Tony Wrethling Fallasgatan 5, 81135 Sandviken 026-272039 tony.wrethling@hos.sandnet.se

MEDLEMSMATRIKEL / KONTAKT SSR

Pär Bäcklin Älgstigen 17 I 81141 Sandviken 026-259655 par.backlin@telia.com

Gestrike-RESONANS GästriklandsSpelmansförbunds medlemstidning

TIDNINGSREDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:

Michael Müller se ovan

Kolla på www.folkwiki.se där finns låtar på not i pdf-format. Även Gästrikelåtar !!

Kolla på Folkdansringens nya hemsida www.dansafolkdans.nu

Kalendarium maj-sept 2010 för Gästrikland.

Maj

Må 10 kl 18.30 Musikhusets Kafé i Gävle. Samspelsövning inför Skansen 7+8 augusti

Ons 26 kl 19 N. Åbyggeby hos Kia 026-168130 Bergstig 2 Spelträff !

Fre-Lör 28-29 Folkmusiken Hus i Rättvik 10 år !

Juni

Lör kl 10- Spelfrukost hos Sture & Helena Johansson, Näs, Storvik

Juli

Sön 4 Delsbostämman

Mån 5 FoDiS med konsert av Bengan Jansson sjunger Allan Edwall kl 20.

Ons 7 Bingsjöstämman

Augusti

Ons 11 kl 19 Spelträff Lugnet, Oslättfors

Fre 13 Sångfest Ovansjö, se Folkmusikestens hemsida www.folkmusikfesten.nu

Ons 18 kl 19 Spelträff Kalvsnäs kvarn, Torsåker

Lör-Sön 21-22 Musikfest på Vretas i Valbo se www.folkmusikfesten.nu

26-29 Ovansjöfesten med flera konserter

Sön 29 kl 13-17 Joel Rådbergdagen , Drömfabriken, Sandviken. Spelmansstämma.

Sept

Lör 2 oktober Ungdomsfest Folkets Hus Gävle se Folkmusikfesten

Torsåkerlaget. Foto: Självutlösare eller Jimmy

Torsåkersdrag

Vi som vanligtvis träffas och spelar i bygdegården, blev istället hembjudna till Tuva i Bergs fd. skola en torsdag. Här tar Torsåkers spelmanslag en kort paus för att förevisas på bild. Annars är det full fart på stråkarna. Ofta är det Bosse som kör igång en låt och de andra hänger snabbt på. Det spelas Lapplåten efter Skoglund, Stolpes brudpolska och flera låtar efter Spel-Stina. Med på bilden är Elisabet, Per och Laila, Gunnar, Roger, Stig, Anders, Lena, Marie, Tuva, Kristina och Bosse. Lasse Westerman och Bernt Höglom är också med i laget men hade förhinder den här torsdagen.

Kristina Danielsson/ Bosse Lundgren

Gefla Spelmän övar på Musikhuset. Foto: M Müller

Knytis på Sjömanskyrkan

Kajsa och Bertil Ridal kom med ett förslag att Gefla Spelmän skulle ordna ett knytkalas på annandag påsk. Vi tog med oss vad vi hade kvar av påskmaten och så blev det helt plötsligt ett fantastiskt påskbord. Vi började förstås med att smaka av alla delikatesser. Ingenting saknades på det dignande bordet. Vi åt och drack och spelade till långt in på kvällen. Det var jättetrevligt och alla, som var med tyckte att det var ett mycket bra initiativ. Efter maten spelades länge ur den repertoar som hunnit bli diger sedan starten i början av hösten 09.

Musik i Herous kök....

och kul varé . Foto: Bo/Kristina

Spelkväll hos Spelmannen Gunnar Herou i Stålbo

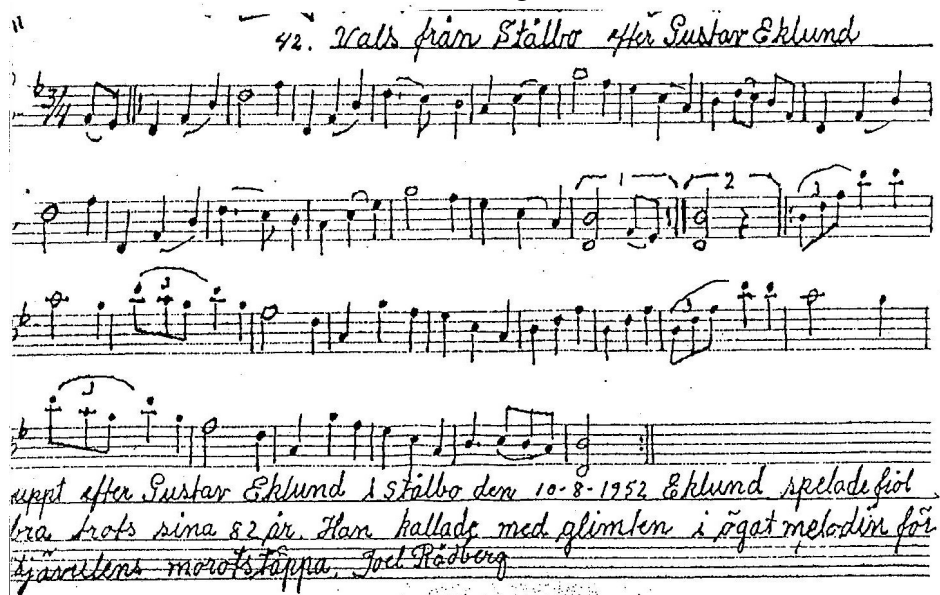
En kväll före påsk hälsade vi på spelmannen Gunnar Herou i hans hem i Stålbo. Gunnar som är 89 år fyllda blir glad när vi kommer och spelar en stund, på grund av sin ålder är han inte längre aktiv i Österfärnebo spelmanslag. Våra fioler plockas upp och stäms.

-*Vilken låt ska vi börja med*, säger Gunnar och kliar sej huvudet, samtidigt som han beklagar att minnet sviker. Men inte är det nåt fel på Gunnars minne för när Bosse drar igång med gånglåt efter August Persson, då är genast Gunnar med på noterna. Nästa låt kommer från Stålbo och Gunnar nickar igenkännande och spelar genast med och kommenterar efteråt vilken spelmannen var och vart han bodde. Speciellt "*Hinhåles morotstäppa*" en b-durs vals efter J-E Lyckner finns det en historia till som Gunnar berättar:

Enligt sägnen ska det numera utdikade kvicksandsområdet vid regn höjts uppåt en meter. Marken bar då inte att gå på och det gick att trycka ner en tre-metersstång i sanden. Det talades även om att en oxe ska ha gått dit för att beta och den försvann ner genom och kunde inte räddas. Men varför kallas den för morotstäppan?

Vi sitter vi det runda köksbordet. Gunnar bjuder på kaffe eller te medan vedspisen sprakar. Gunnar kallar sej för den ständige "nybörjaren" och med ålderns rätt får han tycka så. Han tycker om att sjunga och gör det alldeles utmärkt, en visa som han ofta sjunger handlar om olycklig kärlek med många verser. Gunnar vill gärna ha en understämman till och är noga så att det blir rätt tonart. Inte märker vi som är där att det är nåt fel på hans minne.

Bosse Lundgren/Kristina Danielsson

Några rader om Jon Aakre.

Jag minns en kväll i juni, i början av åttiotalet, med Sandvikens spelmanslag. Vi var nära trettio år allihop, utom Lasse Hillström då, förstås. Vi hade nyligen varit på turné till Kökar, spelat på bygdegår'n i lag med öns egna spelmän, badat bastu och doppat oss i iskallt hav, festat om och brottats i gräset.

Jo, vi sprudlade av livskraft den där kvällen i juni uppe i Rosenbergsstugan i Högbo. Vi hade engagerats av "Musik i Bruksmiljö" och nu gav vi järnet. Hillström drog sin skröna om Stor-Skoglundens enorma fiolbygge, Sat-Perk (Tony Wrethling) kom på besök, Westerman sjöng om "Fan och hans bälte" och det var spel och sång till långt in på småtimmarna.

En av besökarna var Jon Aakre som kommit dit i sällskap med sin chef Åke Edwardsson. Jon kunde inte värja sig inför denna eufori av obesprutad spelglädje och energi. Han bestämde sig, där och då, att detta skulle i framtiden bli hans musik. Det blev många år, Jon, många dagar, kvällar och nätter med spel, sång och dans i Rosenbergs anda.

Saknad

Vi saknar dig Jon, din smittande glädje till musiken och ditt kamratskap. Om man besökte laget efter att ha varit borta ett tag kom du alltid fram, tog i hand och sa med emfas:

-Nä men, va kul att se dig.. Det var då länge sen.. Sätt dig ner gosse, jag hörde en så jäkla rolig historia...

Det går inte att förstå sådan glädje, den var genuin.

Några av oss blir officiellt utvalda till spelledare för laget, det skrivs ned i protokoll, som sedan justeras och godkänns i laga ordning. Det finns å andra sidan ledare som aldrig väljs på några möten, som verkar utan mandat. Det kändes tryggt att stå i din närhet, Jon. Du var ankaret i laget, den inre ledaren, dig frågade man om sådant man verkligen ville veta svaret på.

Vi var många medlemmar i laget under några år. Jag fick ihop nära femtio spelmän på scen vid ett flertal gånger, men det kunde hända att vi någon gång bara var två spelmän på plats när det drog ihop sig till spelning. Dessa gånger var du undantagslöst den andre spelmannen. Jag kunde alltid lita på att Du ställde upp. Så var det och så minns vi dig.

Mikael Nykäsenoja

Ungefär så här skrev Lars Farago om Jonas Olsson i RFoDs tidning Folkmusik & Dans.

Folkmusikrörelsen i Sverige förlorade en förgrundsgestalt när Jonas Olsson från Järvsö hastigt avled i slutet av mars.

Jonas Olsson skulle ha kommit till Folk- & Världsmusikgalan i Stockholm 23-24 april då en av hans framgångsrika projekt Gävleborgs Ungdoms Folkband, GUF ska spela till dans två kvällar i rad. GUF är ett exempel på hans arbetssätt där ungdomarna ställs i centrum med sina personliga förutsättningar och där ny och gammal folkmusik arrangeras för storband och många instrument så att musiken får moderna kläder och blir dagsaktuell. Jonas har lockat fram spelglädje och gemenskap med sin utstrålning, lust att musicera och sin fokusering på kvalitet och konstnärskap. GUF är ett koncept som Jonas skapat och som förverkligats inom Musik Gävleborg. Bandet är i mångt och mycket fortsättning på ett annat framgångsrikt ungdomsprojekt, Hälsinge Låtverkstad, också en av Jonas idéer.

Efter att Jonas Olsson flyttat hem till Hälsingland i början av 1990-talet har han arbetat som musiker med bland andra Lill-Babs, Åsa Jinder och Tommy Nilsson. Han har under många år samarbetat med regissören Peter Oskarson. Jonas medverkande som musiker i flera av hans uppsättningar på Träteatern i Järvsö och var också anlitad som musikansvarig och kompositör.

Det är lätt att instämma med Åsa Jinders ord på sin blogg: *"Sörjer fina Jonas. Vi var inte nära. Mer kollegiala bekanta. Men det hindrade mig inte att tycka mycket om honom. Jag tycker mycket om visionärer. Människor som är drivna och vill något. Han hade nära till skrattet. Men också det där andra som får oss drivna att driva. Skymningen i själen."*

Mest tid ägnade Jonas Olsson åt pedagogarbete. Han drev under flera år folkmusiklinje på folkhögskolan i Forsa och arbetade nu på Höghamarskolan, en särskola i Bollnäs.

– Vi försöker alltid att göra allt "på riktigt", alltså göra något som folk kan ta del av. Till exempel en teateruppsättning, en film – eller en skiva, sa Jonas Olsson, i en intervju med Bollnäsnytt i november 2009.

Metoden är effektiv som pedagogik, men den har också ett annat syfte. Målet är att skapa förståelse för våra elever i samhället i stort, att motverka fördomar helt enkelt, berättar Jonas i artikeln.

Höghammarsskolans har fått nationell uppmärksamhet. Jonas Olsson skulle ha medverkat som talare på en konferens i maj om framtidens gymnasiesärskola. Se gärna videon leva mitt liv på Youtube. <http://www.youtube.com/watch?v=spSV7bVxBMo>

Jag träffade Jonas första gången när han extraknäckte på Rikskonserter vaktmästeri åren omkring Folkmusik- och dansåret 1990. Han bidrog till året som medlem av Folkklångsemblen. Kolla in dem på YouTube från avslutningen av Folkmusik och dansåret. Njut och känn igen några andra herrar som blivit förgrundsgestalter i vår värld. http://www.youtube.com/watch?v=Zml_iLn0M3U

Det är nostalgiskt att se på Jonas för tjugo år sedan och djupt imponerande att få veta mer om vad han uträttat. Man kan bara drömma om att många av hans adepter vill ta vid. Kanske några kollar in videon från 1990 och bildar ett tjejband i samma anda. Jag tror att det skulle glädja Jonas i hans musikhimmel.

Lars Farago

Själv har jag lärt mig otroligt mycket om musik av Jonas. Därtill en hel del livsfilosofi. Han var en otroligt bra pedagog som såg varje elevs behov och gav uppgifter som de precis klarade av, vilket gjorde att de ansträngde sig och växte med uppgifterna. Dessutom är hans egna låtar oftast mycket bra och arrangemangen otroligt bra. Det fanns alldeles för många oprövade idéer kvar i Jonas. Hans integritet, energi och engagemang för folkmusiken är det få som har. Må hans anda fortsätta att inspirera ! Michael M

Till Folk och Världsmusikgalan (www.gala.se) 23 april på Nybrokajen 11 kl 20-22 föreslogs från Gävleborgs län till juryn för nominering:

Årets grupp: Bollnäsbygdens Spelmanslag

Årets nykomlingar: Garizim, Trio vid Lampan, Lena Jonsson, Niklas Bertilsson. Antingen som enskilda utövare eller som ingående i ett band men någon i bandet kommer från länet.

Årets traditionsbärare: Görgen Antonsson, Jeanette Evansson

Årets samspel: Bollnäsbygdens Spelmanslag

Årets livsgärning: Jonas Olsson, Benno Eriksson.

Juryn utsåg tre nomineringar i varje kategori. Av ovanstående från länet kom följande med till slutomgången: Årets nykomling: Lena Jonsson samt Årets samspel: Bollnäsbygdens Spelmanslag. Se: www.gala.se så får du resultatet och mer därtill.

Kristina och Bosse har varit på turné skulle man kunna säja och spridit gästrikemusik!

Här spelas Huangtong-Annas gånglåt på Kinesiska muren. Troligen första gästrikelåtarna där, eller ? Gästrikemusiken uppskattades verkligen av kineserna som glada klappade takten även till Spelmansmöte av Joel Rådberg. Kämpigt värre var det att ta sig fram på muren, men fiolerna skulle med. Folkmusik är ju alltid uppskattat. Folket i Kina blev glada och gjorde ofta tecken att spela mera. Gånglåtar gillades, då både stampade och klappade alla och när vi tog några toner på Broder Jakob sjöng alla med på kinesiska !

På nattåget från Beijing till Xian blev det fart i restaurangvagnen där trängdes folk för att höra vår musik och blixtrar från kameror. Nu finns de registrerade i hemliga polisens arkiv också, inte bara i GSFs arkiv. Bo och Kristina skickade fotot som de själva är med på samt text. MM

Det är då 100 år sedan den första spelmansstämman på Skansen sammankallades.

Till jubileumsstämman 6-8 aug 2010 planerar GSF deltagande för alla som vill vara med.

Vi har bestämt ett program med 12 låtar som ALLA är med på. Varje lag eller grupp som vill, gör sedan ett eget mindre program för scen eller busk/gatuspel. Vi träffas 2 ggr för att samöva och spela de gemensamma låtarna under vintern 2010. Första gången var på Västerberg vid årsmötet. Andra gången var måndag 10 maj på Musikhuset. Tredje gången blir fredag 6 augusti, dagen före avfärd. Det kommer att bli deltagande till självkostnadspris. Gemensam resa tor med buss. Mat och eventuell övernattning ordnar alla själva.

Vi är ca 30 st redan nu som anmält sig ! Häng på även DU ! Anmäl till GSF styrelse.

Michael

NÄCKEN OCH SPELMANNEN

Av Eva Deivert, Karlskoga

Inget folkligt väsen i Sverige är så intimt förknippat med spelmän och folkmusik som näcken. Ordet näcken kommer egentligen från det engelska ordet "nicor" vilket man träffar på i Beowulfkvädet från 700-talet. Betydelsen av ordet är troligen flod- eller åhäst. Kopplingen näcken - häst finns även i Värmland, men är ännu mer vanlig i Skåne där väsendet fått benämningen bäckahästen. Bäckahästen kan visa sig som en grann vit hingst som lockar människor upp å dess rygg för att sedan rusa ner i vattnet och dränka sina offer. I Värmland kallas näcken även för strömkarlen och forsgubben.

Det är i de mellersta och norra delarna av vårt land som näcken förknippas med spelmanstraditionen. Näcken ansågs ibland vara en av de fallna änglarna, och skulle som en sådan vara dömd till evig förtappelse och alltså inte få komma till himlen. Men näcken hade en speciell ställning bland dessa fallna väsen. Han sas vara den enda av dem som hade förstånd att sörja över att så var fallet. Det finns många berättelser som handlar om detta. Här kommer en från Hällestad i Östergötland:

"Det var en pojke från Gylltorp, som gick hem från dagsverket på herrgård en kväll. När han kom ner te åna, fick han se att näcken satt på en sten ute i vattnet och spele på sin fiol och sjöng: *På domeda, på domeda, så ska jag få Guss nåde. På domeda, på domeda, så ska jag få Guss nåde.*" Då skrek pojken te: "*Du får aldrig Guss nåde, för det är du för ful te!*" När näcken fick höre det, vart han så hemskt ledsen så han tog te å skrike, så det hördes lång väg. När så pojken kom hem, stod far ute på gård, och då fråge han vad det var för väsen neråt åna. När pojken talt om vad det var, sa fadern: "Gå du ner te åna och säj te näcken: "Far är mere beläster än jag, och han säger att du får Guss nåde." Pojken sprang ner och sa sisådär. Då vart det slut på skriket, och näcken börje istället spele så vackert på sin fiol, och så sjöng han ner i ånas vatten. (Klintberg)"

Ett annat vanligt motiv är att en vandrare som passerar forsen bär på en torr stav eller dylikt, och han säger åt näcken att denne inte kommer att få frälsning förrän staven blommar. En stund senare ser vandraren att den döda staven blommar, vilket han meddelar den själaglade näcken. Näcken sas vara en mästare på att främst spela fiol, klarinett eller dragspel. Ville man lära sig spela av denne storspelman var ett offer tvunget att göras. Oftast bestod det av brödkakor, ett svart djur, ett köttben eller ett par droppar av det egna blodet.

Jag har aldrig sett några nedteckningar som uttryckt att de män som sökt upp näcken för att lära sig spela har tagits av näcken. (Kvinnor nämns aldrig i sammanhanget. De stod för hornmusiken och sången.) Näcken kunde skrämman dem under de nattliga vistelserna vid forsen genom syner och andra otäckheter, men de har aldrig rent kroppsligt råkat ut för något. Men de som så att säga "gått hela linan ut", det vill säga suttit vid forsen ett antal nätter, som hade med sig offergåvor, som inte skrämmts iväg av syner, eller som svarat rätt på näckens kluriga frågor (många olika rutiner fanns), de fick ju ändå men på något sätt. Exempelvis berättas att näcken ibland "ställde fingrarna", det vill säga han satte spelmannens fingrar i spelställning så att de förblev på det sättet för alltid och inte dög till arbete. Det berättas också att många spelmän blev "konstiga i huvudet" efter mötet med näcken. De blev inåtvända, och ville inte göra annat än spela.

Om spelmannen inte hörsammat näckens varning att aldrig spela den sista reprisen av näckens egen polska kunde det också gå illa. Det var så, att när man lärt av näcken hade man också fått förmågan att spela hans polska vilken ofta bestod av nio repriser eller "vändningar". Om spelmannen riktigt "kom i tagen" och ändå spelade den nionde repriserna fick näcken makt över alla som hörde musiken, vilket gjorde att han drev alla till dans in i döden. Spelmannen kunde inte sluta spela, utan drevs att spela vidare av näckens kraft. Dansarna kunde inte sluta dansa förrän de föll döda ner. Ibland drog näcken ner hela det dansande och spelande följet i forsen där de drucknade. Så illa brukade det dock inte sluta. Oftast så blev alla räddade av något eller någon, till exempel av en döv dräng som kommer in i lokalen och förstår hur det är ställt. Han kan ju inte nås av näckens musik, så han skär av alla strängarna på spelmannens fiol och bryter på så sätt näckens makt. I Hälsingland finns berättelsen runt Horgalåten - då är det djävulen själv som spelar människorna in i döden. De dansar tills det bara är deras skallar kvar som dansar runt trädet. Efter kristendomens införande i Sverige kom näcken och djävulen ofta att ses som samma person.

Det värsta av allt var trots allt att spelmannen hade sålt sin själ till djävulen. När han en gång dog, skulle den onde få hans själ. Det berättas om den kände uppländske spelmannen Gås-Anders att han

när han var ung hade lärt sig spela av näcken. Då hade han först gått till kyrkogårn kl. 12 en natt och grävt upp ett människoben ur en grav. Det benet hade han med sig när han sedan gick till forsen och stämde möte med näcken. Där fick han höra en så märklig musik, och så visade sig en varelse med långt hår och långt skägg. Det var näcken, och han grep Gås-Anders fiol, spelade ett par hisnande låtar på den, och sen gjorde han ett snitt i Anders ringfinger, blandade ett par droppar av blodet från fingret med ett par droppar av sitt eget. Så skrev de med det röda blodet ett var sitt märke på den kritvita benknotan. Förbundet var slutet. Nu ägde näcken Gås-Anders själ i evighet, men i gengäld hade Gås-Anders fått gåvan att kunna spela som ingen annan. Från och med nu var han en mästerspelman. När han blev gammal och låg på dödsbädden bad han sin gumma ta fram benen han hade gömt i spismuren, gå till kyrkogården och gräva ner benen där. Så gjorde gumman, och precis i samma stund som hon öste jord över benknotan, hördes ett rungande brak hemma i stugan. Det var strängarna på Gås-Anders fiol som sprang av, alla fyra på en gång. Näcken hade kommit för att ta tillbaks sin gåva. Då hade Gås-Anders dragit en suck av lättnad och sagt: *-Förbundet är löst, jag är fri!* och dött.

Det hände att en del spelmän inte var beredd att offra riktigt så mycket som krävdes. Så här berättades det i Dalby i Värmland:

Det var en dräng på Strandås, som hette Krok-Markus. Denna var så förtjust i musik, men han kunde inte spela alls. Men nu hade han hört, att om man tog ett köttben och gick till en bäck som rann norrut och släppte benet i bäcken, skulle man lära sej spela av näcken. Han fick sej ett köttben, men det var nästan avgnagt, och gick till en nordrinnande bäck en torsdagskväll. Nästa torsdagskväll gick han tillbaka, för då skulle han få lära sej, men då sa näcken:

“Du ga’ mej ett ben med ingenting på. Du lärer dej stämm’ men aldrig stryk på.”

Bland gästrikenäckar

Eriks Skoglunds spelkonst påstod han själv ska ha kommit från Hin (djävulen) i form av Näcken. Näcken var här alltså inte bara en övernaturlig vattenlevande varelse utan en förklädnad åt djävulen själv. Skoglund hade flera sammankomster på torsdagar med Näcken i ett hjulhus i en kvarn. Sista torsdagen var Näcken nöjd med Skoglunds spel och ville ha sina utlovade tre droppar blod ur stråkarmen. Skoglund anade faran och gav Näcken ett strumpeband med sk ”Ansjöknutar” som denne skulle öppna innan blodsproceduren skulle ske. Under tiden smög sig Skoglund ut ur kvarnen och skyndade sig hem. Han hann nätt och jämnt innanför dörren, förrän Näcken var efter honom och gav sig till känna med så kraftiga slag på porten att den spräcktes.

En annan version av hur det gick till är denna. Skoglund satt på en sten i forsen tre torsdagsnätter i rad. Första kvällen steg vattnet plötsligt högt upp på stenen och det brusade våldsamt, men Skoglund satt kvar. Andra torsdagsnatten kom det plötsligt en mängd ormar simmandes runt stenen men Skoglund satt kvar. Tredje torsdagsnatten kom näcken och krävde sina tre droppar blod. Istället för Skoglunds blod fick han kattblod. Näcken började lära ut sin spelkonst men upptäckte lurendrejeriet och slängde sig mot Skoglund som dock hann hoppa iland och sprang hemåt med näcken i hälarna. Strax innan näcken skulle gripa tag i Skoglund hann han innanför dörren och låste. Andra som lärt sig spelkonster av Näcken var Per Persson Menlös och Thyr i Hedesunda. Även spelmannen ”Olanders-Olle” i Flösta, (troligen *Olov Sundberg 1856-1881*), lärde sig spela av näcken i kvarnen i Ålbo. När det blev dags att betala tillbaka till Näcken med blod så ville näcken ha tre droppar ur ”vänstra namnlösen” dvs tummen. Enligt en annan beskrivning ”*gick han där flera torsdagskvällar, men det vart så pass, så han lära gå därifrån*”. Det är vanskligt med trolldom.... Tillagt av Michael Müller